13.7.2016

મુ. પૂજ્ય મોટા મામા.
શ્રી. જગદીપભાઈ વીરાણી
પ્રકાશ નાગર જ્ઞાતિ નું ગૌરવ - ~~[illegible]~~) (લેખક)

મારૂં બાળપણ ભાવનગર માં ગયું. નાની હતી. ૧૯૪૦ માં આઠ વર્ષની તો મેં મુ. મામા ને નૃત્ય કરી બતાવ્યું. પાનસર માં જોયેલું તે. ગીત તો યાદ નથી પણ ચંદ્ર અને તારા પર હતું. તેમને ખૂબ જ ગમ્યું. અને ત્યાર બાદ અમારો સંગાથ શરૂ થયો. મને નૃત્ય કરતાં સભા સંકોચ કે ગભરાટ ન થતા. નૃત્ય કરતી તો બધું આસપાસનું બધું ભૂલી જતી. તલ્લીન થઈ જતી. મુ. મામાના ગીતો. સંગીત પર નાચવા લાગતી. પગે ઘુંઘરૂ બાંધતા. ફ્રોક પહેર્યું હોય ને નીચે ઘુંઘરૂ બાંધ્યા હોય. મુ. મામા બોલે [illegible] નૃત્ય કરવાનું છે અને કરવા લાગતી. નહીં પ્રેક્ટીસ કે નહોતા કંઈ શીખવતા. ગીતના શબ્દો અને મારા હાવભાવ એમ નૃત્યો થતા. "૫૯૩" ના બંગલામાં વચ્ચે ની ઓસરી માં મુ. દાદાજી ના રૂમનો દરવાજો અને સ્ટોરરૂમ નો દરવાજો બન્નેની વચ્ચે ના પેસેજ માં પ્રોગ્રામ હોય. જાગરણ ~~[illegible]~~ો હોય તો આખી રાત પ્રોગ્રામ ચાલે. વર્ષગાંઠ હોય તો મુ. બેનમામા મુ. દાદાજીના રૂમમાં [illegible] ગડગડાટ કરે. લાઈટ ઓફ ઓન થાય.
નહીં કોઈ ડ્રેસ પહેરેલો હોય કે નહીં કંઈ મેકઅપ કરેલ હોય. ઘરના જ કપડામાં. એક વાર સખત મુશળધાર વરસાદ પડતો હતો. ૫૯૩ ના પાછળના ઘરમાં અમે રહેતા હતા. ૫૦ ફૂટ આઘું ઘર હતું. મુ. મામાએ ૫૯૩ નો પાછળનો દરવાજો ખોલીને વાયોલિન વગાડવાનું ને ગાવાનું શરૂ કર્યું. અને મેં ~~[illegible]~~ ઘરના સામેના

સામેના ઘરનું નામ શરદસદન હતું

બેસેલ માં નૃત્ય શરૂ કર્યું. ખુબજ આનંદ
આવ્યો. એક વાર એક લગ્ન સમારંભ
માં શાહી ભોજન રાખવાનું હતું. પહેલાના તો
બધા પંગત માં જમવા બેસતા. ને ચાર પંગત
પડી હતી. બધા જમી રહે પછી બીજા બધા બેસતા
તેવો રીવાજ હતો. મારા પૂ. મામાનો વારો
આવ્યો તેમણે વાયોલીન લીધું અને મને
બોલાવી અને બે પંગતની વચ્ચે
સંગીત ગાઈ ને નૃત્ય કરાવ્યું. હું તો
એવી મામાની ભગત હતી. એ બોલે કે
તરત તૈયાર.
એકવાર ગાયકવાડ કન્યાશાળા કે જેમાં
હું ભણતી હતી, ત્યાં કૃષ્ણકુમાર સીંહજી
ના પત્ની રાણી સાહેબ પધારવાના હતા.
ત્યારે પૂ. મોટામામાએ મને તૈયાર કરીને
સાથે લઈ ગયા ને તેમની સામે નૃત્ય કર્યું
મને તેમણે ક્યારેય પ્રેક્ટીસ નથી કરાવી
મારી આપસુઝ થી જ નૃત્ય કરતી.
અમે વેરાવળમાં "પગ૩" રહેવા ગયા. ત્યારે
બપોરે બધા સુતા હોય ને મામા સ્તોત્રો
બનાવતા હોય. ત્યારે તબલાંના લય તેમના
સ્તોત્રો બાજુમાં બેસાડે બોલતા. કોઈ કોઈ
વાર મને બોલી આપે ને અમુક જગ્યા એ
રંગ કરવા કહે. અને મારા બપોર
એમજ પૂરા થાય. સુધારી જાય.
મારા પૂ. શરદમામાનું સીમંત હતું બધા
મહેમાનો કુટુંબીઓ ભેગા થયા હતા. ત્યારે
એક રાત્રે નૃત્યનો કાર્યક્રમ રાખેલ. નૃત્ય
"પ્રકાશ છાયા" નૃત્ય નાટીકા જેવું હતું.
"પ્રકાશ" તરીકે પૂ. મધુમાશીને સુટ કોટ પહેરી
ને તૈયાર કરેલા અને "છાયા" તરીકે
પૂ. ઉષાબેન (પૂ. શરદમામાના બેન) ને તૈયાર

ફરેલ તનીયા પર બનને
પેસાં બન મારે ગીતોનો શબ્દો
પર ભંગીમા થી નૃત્ય કરવા
જે અને આ નૃત્ય નાટીકા ની
પ્રેતર ને ગુ.મામા એ કરાવી હતી શરૂઆત
હરું ને એક સાથે નૃત્ય નાટીકા
ભવ હતી.

ગુ. કોઈને પણ ઘરે સંબંધીઓ
ના ઘરે પણ જવાનું તેમને સાથે લઈ જવા
મારા ફરજિયાત નામ પાડયા હતા. અમને
બાળકોને હસાવતા. ૧૯૪૦ થી ૧૯૪૧
સુધી સંપર્ક રહ્યો. પછી અમે નાનતા
ગયા અને સંપર્ક ઓછો થઈ ગયો. પણ
અમારે પત્ર વ્યવહાર ચાલુ જ હતો તેઓ
અમને બન્ને બહેનોને સુંદર પત્રો લખતા
છેલ્લે ૧૯૫૧ માં મળી હતી ત્યાર
પછી મળાયું જ નહીં. સ્વાતંત્ર્ય શરૂ
કર્યા પછી મળવાનું ઓછું થઈ ગયું.
ગુ. મામા રાગો રાજુદમાં નાચનાં
બોલાવતા.

~~સત્યમ~~

"સત્યમ્ શિવમ્ નંતમ બત્યમ્"

સાંભરે રે બાળપણના સંભારણાં

તેમણે ૫૧૩ના પેસેજ માં મોટું
બીન ઓગ બનાવેલ. ગુ.મામાના એક
ગીત ની નૃત્યની મુદ્રામાં
ગુ.મોટીબા કહેતા આ વર્ષો ૮૫ના થયા
છે અને ગીત "ઊભા રહો હેમા બાળ
બાઈ. ત્યે કેમાણે બોલી ઉઠેલા ધેલા."

[illegible]
ગોઠવ્યો હોય તેમાં સયુક્ત ડુ. મોટાભાઈનું
મેન્ડોલીન વાદન હોય.
જ્યારે અમે બધા ભેગાદમાં સમુહ માં ભેગા
હોઈએ. ભાભા વાયોલીન પર ગમતી ગમે આવો
વાતો કરે. ગમતું નામ વગાડે. ડુ. મોટાભાઈને
પણ વાયોલીન ની જાણકારી. તેમના પણ
નામને સુંદર રીતે જોગવતા. જેમકે "ગતીન"
"ગીનરી" "ગોધમાર" વગેરે વગેરે. કહેતા
ઉમને બાપ્પો ખુશ થઈશે.

આ બધા જુના સંભારણા ને
વાગોળવાનો જ રહ્યો. અત્યારે તો બધા
સાતફેરા શરૂ થઈ ત્યાર પછી નો વ્યક્તિ
થો સમ્બધો છે. એટલે આજ નો મારી
વાતો માં કોઈને રસ ન હોય
વાતો જે મારા ભાવનગર છોડ્યા
પછી નો ~~બ~~ બધાને રસપ્રદ લાગે
~~છતાં~~ છતાં મેં લખ્યું. જેમને યાદ
હતું. મને કહેવામાં આવ્યું. કંઈક
સંભારણા લખી આપો.
એટલે આ મારો નમ્ર પ્રયાસ છે.

~~[illegible]~~.

જેમ જેમ લખતી ગઈ છું. ઘણું
સ્મૃતિપટ પર આવતું જાય છે. પણ
વીસર્યું છું. હૈયામાં આવ્યું એમ
લખ્યું.
જીંદગી રીવાઈન્ડ કરાતી હોત તો
બાળપણ માં ચાલી જાત. પણ [illegible].

જ્યોતિ ના હરિ સ્મરણ.